

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. *Republička radiodifuzna agencija (RRA)*

1.1. Aktivnostima Republičke radiodifuzne agencije bavili smo se i u delu ovog izveštaja koji se odnosi na implementaciju Zakona o radiodifuziji.

1.2. Na sednici Saveta Republičke radiodifuzne agencije održanoj 17. decembra 2012. godine, usvojen je Finansijski plan RRA za 2013. godinu. Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da se Finansijskim planom utvrđuju ukupni prihodi i rashodi Agencije, rezerve za nepredviđene izdatke, kao i elementi za celovito sagledavanje politike zarada i zaposlenosti u Agenciji. Finansijski plan se donosi najkasnije do 15. decembra tekuće godine za narednu godinu, a saglasnost na njega daje Vlada Republike Srbije. RRA, po ustaljenoj praksi, finansijske planove objavljuje tek nakon što na njih dobije saglasnost Vlade, tako da je plan u ovom trenutku teško analizirati ili komentarisati. Ono što je mnogo zanimljivije od samih finansijskih planova, jesu izveštaji o radu RRA. Poslednji izveštaj o radu RRA za 2011. godinu, ovo telo objavilo je u avgustu ove godine. U Informatoru o radu RRA za 2012. godinu, koji je dostupan na Internet prezentaciji Agencije, navodi se da još od 1. januara 2007. godine RRA ostvaruje prihod samo od naknade koju emiteri plaćaju za dobijeno pravo na emitovanje programa, odnosno, da ovo telo ne koristi budžetska sredstva, već naprotiv, viškove prihoda nad rashodima prenosi u budžet Republike. Viškovi prihoda su, međutim, iz godine u godinu bili sve manji. Tako su viškovi sa 82.175.825,00 dinara u 2010. godini, smanjeni na 52.294.346 dinara. RRA smanjenje i prihoda i suficita po godinama obrazlaže, pre svega, nižim naknadama za emitovanje programa, shodno izmenama Pravilnika o merilima za utvrđivanje visine naknade za emitovanje radio i/ili televizijskog programa iz 2009. godine, ali i neizmirivanjem obaveza emitera po osnovu utvrđenih naknada, odnosno oduzimanjem dozvola zbog neizmirivanja tih obaveza. Ako se podsetimo da je samo u septembru i oktobru 2012. godine, Republička radiodifuzna agencija pokrenula 67 postupaka za oduzimanje dozvola za emitovanje zbog neplaćanja naknada za emitovanje programa, onda je logično očekivati dalje smanjivanje prihoda, koje bi moglo dovesti i do toga da, po prvi put još od početka 2007. godine, nezavisni regulator bude prinuđen da pređe na budžetsko finansiranje. Ako se ima u vidu da neplaćanje naknada za emitovanje programa nije puko pitanje finansijske nediscipline emitera, već pre rezultat sistemskog

urušavanja medijskog tržišta, očigledno je da jednostavnih rešenja za ovaj problem nema. Najave da Ministarstvo finansija priprema Nacrt zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara, koji bi naplatu naknada za dobijeno pravo na emitovanje programa poverio poreskoj upravi, opasno bi ugrozile nezavisnost regulatora, omogućivši vlastima da neposredno utiču na rad i odlučivanje nezavisnog regulatora, obesmislivši razloge njegovog postojanja.

DRŽAVNI ORGANI

2. *Narodna skupština Republike Srbije*

Skupština Srbije izabrala je 29. decembra 2012. godine 19 članova Programskog odbora RTS-a. Sedam članova Odbora izabrano je iz redova poslanika, a 12 kandidata sa liste koju je predložio RRA iz reda profesionalnih udruženja, naučnih ustanova, religijskih zajednica, udruženja građana i nevladinih organizacija. O predlozima RRA pisali smo u monitoring izveštaju za novembar, kada smo primetili da, sudeći po listi kandidata, ne postoji preveliki interes za članstvo u ovom telu. Nijedno medijsko ili novinarsko udruženje nije predložilo nijednog od kandidata. Takođe, nijedna naučna ustanova, nijedna verska zajednica. Među predlagačima su bili Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine, Udruženje dramskih umetnika, Udruženje muzičkih umetnika, Udruženje muzičara džez, zabavne i rok muzike Srbije, još nekoliko nevladinih organizacija. Za nekoliko kandidata, uopšte se nije znalo ko je njihov predlagač, dok su predlagači dobrog dela kandidata fizička lica. Skupština je, iz reda narodnih poslanika, izabrala Mariju Obradović iz SNS-a, Đorđa Milićevića iz SPS-a, Miru Petrović iz PUPS-a, Milicu Radović iz DSS-a, Jelenu Trivan iz DS-a, Snežanu Stojanović Plavšić iz URS-a i Bojana Đurića iz LDP-a. Na predlog Republičke radiodifuzne agencije za članove Programskog odbora izabrani su diplomirani psiholog Jasmina Leković, kompozitor Nenad Milosavljević, diplomirani grafički dizajner Marko Vukomanović, novinar Katarina Ostojić, diplomirani pravnik Ištvan Bodžoni, apsolvant Aleksandra Grkinić, diplomirani ekonomista Tanja Santrač, profesor Univerziteta Singidunum Zoran Vujović, diplomirani filolog Tanja Dojčinović, diplomirani filozof Dragoljub Kojčić, naučni savetnik i profesor Zoran Avramović i novinar i konsultant Bratislav Grubačić. Programski odbor Radiodifuzne ustanove ima trogodišnji mandat, a prethodnim članovima tog tela mandat je istekao 11. decembra. Ovo telo razmatra ostvarivanje programske koncepcije Radiodifuzne ustanove Srbije i, u vezi sa tim, upućuje preporuke i sugestije generalnom direktoru i Upravnom odboru.

3. *Ministarstvo kulture i informisanja*

Pomoćnik ministra kulture i informisanja, Dragan Kolarević, izjavio je na sednici skupštinskog Odbora za kulturu i informisanje održanoj 6. decembra, da se Medijska strategija neće sprovoditi selektivno i da će biti poštovani svi rokovi koje precizira. On je kazao da Ministarstvo kulture i informisanja priprema pet medijskih zakona koje predviđa Medijska strategija, a koje će pre javne rasprave predstaviti poslanicima. Reč je, kako je naveo, o zakonima o informisanju, o elektronskim medijima, o nedozvoljenoj koncentraciji i vlasništvu u medijima, o javnim servisima i o Zakonu o stranim sredstvima informisanja koji je tehnički zakon koji se odnosi na dobijanje akreditacija. Kolarević je kazao i da je šef Delegacije EU u Srbiji, Vensan Dežer, predložio da Ministarstvo pokrene inicijativu kako bi se razrešila kolizija zakona o informisanju i radiodifuziji sa zakonima o lokalnoj samoupravi i glavnom gradu. Kolarević je komentarisao i protivljenje Medijske koalicije i poslanika opozicije da se Zakonom o javnim preduzećima obuhvati i oblast informisanja. On je naveo da je amandman koji predviđa brisanje informisanja iz oblasti u kojima država može da osniva javna preduzeća, rezultat pregovora ministra kulture, Bratislava Petkovića, i ministra finansija i privrede, Mladana Dinkića.

Izjava pomoćnika ministra kulture i informisanja, Dragana Kolarevića, potvrdila je da je vlada odustala od „redefinisavanja Medijske strategije“. Najavljeno redefinisavanje izazvalo je zabrinutost kod mnogih da Vlada Srbije ponovo „kupuje vreme“ i da pokušava da eskivira obaveze preuzete dokumentom koji je bio jedan od uslova za dobijanje statusa kandidata za pridruživanje EU. S druge strane, a budući da pojedinim rešenjima Medijske strategije mnogi nisu preterano zadovoljni, na primer, delom kojim je predviđeno osnivanje regionalnih javnih servisa, najava da će se ići neposredno na pripremu seta medijskih zakona čije je usvajanje predviđeno Medijskom strategijom, ipak ne bi trebalo da znači da će sva rešenja sugerisana Strategijom biti i implementirana. Profesionalna udruženja nastavila su sa aktivnostima usmerenim na očekivane izmene zakona. Tako je Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) Ministarstvu kulture i informisanja dostavila svoje viđenje onoga što struka želi da vidi u zakonima o elektronskim medijima i javnim servisima. ANEM, prvo, insistira na nezavisnosti regulatornog tela. Nezavisnost se mora obezbediti kroz sistem finansiranja. ANEM je podržao rešenje po kome se rad regulatornog tela finansira iz naknada koje mediji plaćaju. Naknade moraju biti određene na način da omogućavaju normalno funkcionisanje regulatornog tela, a da pri tome ne budu prekomerne i ne onemogućavaju normalno funkcionisanje medija. Nezavisnost se mora garantovati i kroz sistem izbora članova regulatornog tela, a postupak njihovog izbora mora biti jednostavniji, demokratskiji i transparentniji nego do sada. Dalje, ANEM insistira na javnosti rada i kontrole regulatora. Novi zakon o elektronskim medijima mora garantovati slobodu

prijema i reemitovanja medijskih usluga iz drugih država, ali i sprečiti zloupotrebe na tržištu oglašavanja. Zakon mora biti tehnološki neutralan, kako u odnosu na principe izdavanja dozvola, tako i u odnosu na obaveze kojih se pružaoci medijskih usluga, u odnosu na sadržaj svoje usluge, moraju pridržavati. Na kraju, zahteva se jačanje kapaciteta sektorskih regulatora, kako u oblasti elektronskih medija, tako i u oblasti elektronskih komunikacija, da suzbijaju piratsko emitovanje, odnosno, neovlašćeno pružanje medijske usluge. U odnosu na najave da će se doneti i poseban zakon o javnim servisima, ANEM je Ministarstvu ukazao da to nije neophodno i da ova pitanja mogu biti regulisana zakonom koji se bavi elektronskim medijima. ANEM insistira da se, umesto stvaranja novih, institucionalno organizovanih javnih servisa, fokus stavi na sadržinski aspekt javnog servisa. ANEM se zalaže i za transparentniji postupak izbora organa postojećih ustanova javnog servisa, javnost rada i javnu kontrolu funkcionisanja ustanova javnog servisa. Takođe, insistira se na računovodstvenom razdvajanju komercijalnih i javnih funkcija postojećih ustanova javnog servisa, ali i na tome da osnovni izvor finansiranja javnog servisa treba da bude pretplata, a da rast njene naplate mora biti praćen sužavanjem prava javnih servisa da konkurišu komercijalnim medijima na tržištu oglašavanja. Neophodna je i potpuna i dosledna primena evropskih standarda kontrole državne pomoći. ANEM je Ministarstvu kulture i informisanja najavio da planira da aktivno učestvuje u javnoj raspravi o najavljenim nacrtima novih medijskih zakona, s ambicijom da doprinese boljim rešenjima koja će biti u interesu i medijskog sektora i javnosti.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

4. Organizacija muzičkih autora Srbije (Sokoje)

U Zagrebu je početkom decembra održan regionalni sastanak društava za kolektivno ostvarivanje muzičkih prava koji je okupio predstavnike autorskih organizacija iz Hrvatske, Slovenije, Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Osim jačanja regionalne saradnje i razmatranja predloga novih propisa u EU u ovoj oblasti, razmatrala se i mogućnost stvaranja jedinstvenog regionalnog muzičkog tržišta kao preduslova za dolazak velikih međunarodnih digitalnih servisa. „Velikim muzičkim servisima prioritet su velika tržišta, a hrvatsko od 4,5 miliona stanovnika premalo je da bismo im bili interesantni. Ideja je da zajedno s ostalim kolegama u regiji ponudimo ulazak velikih digitalnih servisa na zajedničko tržište“, istakao je direktor HDS ZAMP-a, Nenad Marčec. Direktor Sokoja, Aleksandar Kovačević, kazao je da je najveći problem u Srbiji nizak nivo svesti o značaju poštovanja autorskih prava i drugih oblika

intelektualne svojine. „Najveći problem je državna televizija RTS, protiv koje SOKOJ šest godina vodi sudski spor zbog neovlašćenog korišćenja repertoara“, kazao je Kovačević.

5. Organizacija proizvođača fonograma Srbije (OFPS)

Unija diskografa Srbije, nevladino i neprofitno udruženje, čiji se spisak članstva praktično preklapa sa spiskom članova OFPS-a, uputila je Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Narodnoj skupštini Republike Srbije – Odboru za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo, predlog amandmana na Zakon o izmenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima. Amandmanom se predlaže da se uvede obaveza emitera da u toku godišnjeg vremena emitovanja muzičkog programa moraju da emituju minimum 50% muzičkog programa proizvedenog na srpskom jeziku. U izjavi koju je preneo dnevni list „Informer“, generalni sekretar Unije diskografa Srbije, Rodoljub Stojanović, objasnio je da je ambicija Unije da se sačuva domaća produkcija, kako bi mogla da se razvija. „Ne želimo da dođe do toga da srpski proizvođači moraju da otpuštaju zaposlene, već da imaju mogućnost da ulažu u posao“, rekao je Stojanović. Unija diskografa Srbije pokušala je da povuče paralelu između svog predloga i odredbe Zakona o radiodifuziji kojom je predviđena obaveza emitera da od ukupnog godišnjeg vremena emitovanja programa, emituju najmanje 50% programa proizvedenog na srpskom jeziku. U ovom trenutku predlog nije ušao u zakon, ali za očekivati je da Unija diskografa Srbije istupi sa istim predlogom i kada se bude raspravljalo o novom zakonu o elektronskim medijima.